

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Županija Zapadnohercegovačka
Grad Ljubuški

IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU PRIUŠTIVOSTI VODNIH USLUGA GRAD LJUBUŠKI

siječanj, 2024. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	4
2.1. Broj anketiranih sistematizovanih po naseljima	4
2.2. Broj anketiranih sistematizovani prema tipu domaćinstva	5
2.3. Broj anketiranih sistematizovani prema broju članova domaćinstva.....	6
2.4. Ukupni rashodi domaćinstva.....	7
2.5. Rashodi za vodu i kanalizaciju.....	8
2.6. Rezultati o prosječnoj priuštivosti rashoda za vodu i kanalizaciju u odnosu na ukupne rashode.....	8
2.7. Ocjena zadovoljstva korisnika	9

1. UVOD

U sklopu projekta MEG (Projekt općinskog okolišnog i ekonomskog upravljanja) Grad Ljubuški i JP „Parkovi“ d.o.o. Ljubuški zajedničkom suradnjom proveli su Anketu istraživanja priuštivosti vodnih usluga.

Na temelju zaključka broj:02-02-3089/23 od 20. studenog 2023. godine Gradonačelnik Grada Ljubuškog odobrio je provođenje Ankete o istraživanju priuštivosti vodnih usluga. Tim se sastojao od tri člana, dva člana iz Gradske uprave Ljubuški i jedan član iz JP „Parkova“ d.o.o.

Cilj i svrha ovog istraživanja su prikupiti informacije o pristupačnosti cijena vodoopskrbe i odvodnje te prečišćavanja otpadnih voda za naše sugrađane.

Rezultati ankete pomoći će nam oblikovati buduće korake kako bismo osigurali kvalitetne i pristupačne usluge.

Veličinu uzorka za istraživanje priuštivosti vodnih usluga dobili smo pomoću Excel alata u kojeg smo unijeli podatke o ukupnom broju stanovnika koji su priključeni na vodovodni sustav. Ukupni broj vodomjera je 6 796, individualnih je 6 218, a zajedničkih 578.

Na osnovu ovih podataka dobili smo veličinu potrebnog uzorka od 338 domaćinstava kako bismo dobili reprezentativan prikaz različitih perspektiva unutar naše zajednice.

Anketa se provodila na području Grada Ljubuškog i okolice u razdoblju od 21. studenog do 21. prosinca 2023. Priprema anketnih listića financirala se iz vlastitih sredstava JP „Parkovi“ d.o.o. Ljubuški.

2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

S obzirom na to da je anketiranjem dostignut predviđeni neto uzorak, podatke smatramo statistički relevantnim i sa 95% sigurnosti možemo tvrditi sljedeće informacije dobivene obradom i analizom podataka.

2.1. Broj anketiranih sistematiziranih po naseljima

Naselja	Broj domaćinstava	Postotak
*1	4	0,0%
PROBOJ	6	1,79%
ŠIPOVAČA	1	0,30%
HRAŠLJANI	25	7,46%
LJUBUŠKI GRAD	114	34,13%
RADIŠIĆI	12	3,58%
MOSTARSKA VRATA	27	8,06%
HARDOMILJE	23	6,87%
OTOK	4	1,19%
KLOBUK	18	5,37%
PROLOG	16	4,78%
LISICE	2	0,60%
TESKERA	2	0,60%
GRABOVO VRELO	1	0,30%
VELJACI	2	0,60%
VOJNIĆI	12	3,58%
VITINA	14	4,18%
LIPNO	8	2,39%
ORAOVLJE	2	0,60%
VAŠAROVIĆI	2	0,60%
GRABOVNIK	3	0,90%
KAŠĆE	2	0,60%
GRAB	2	0,60%
ŽABAR	4	1,19%
BIJAČA	1	0,30%
HUMAC	3	0,90%
CRVENIGRM	19	5,67%
GRLJEVIĆI	9	2,69%
UKUPNO	338	100,00%

Tabela 1: Broj anketiranih sistematiziran po naseljima izražen nominalno i procentualno

¹ Domaćinstva koja nisu pronađena na adresi stanovanja/odbila anketiranje.

U prvom retku tabele 1. imamo 4 domaćinstva sa postotkom 0%, domaćinstva nisu anketirana jer nisu pronađeni na adresi stanovanja.

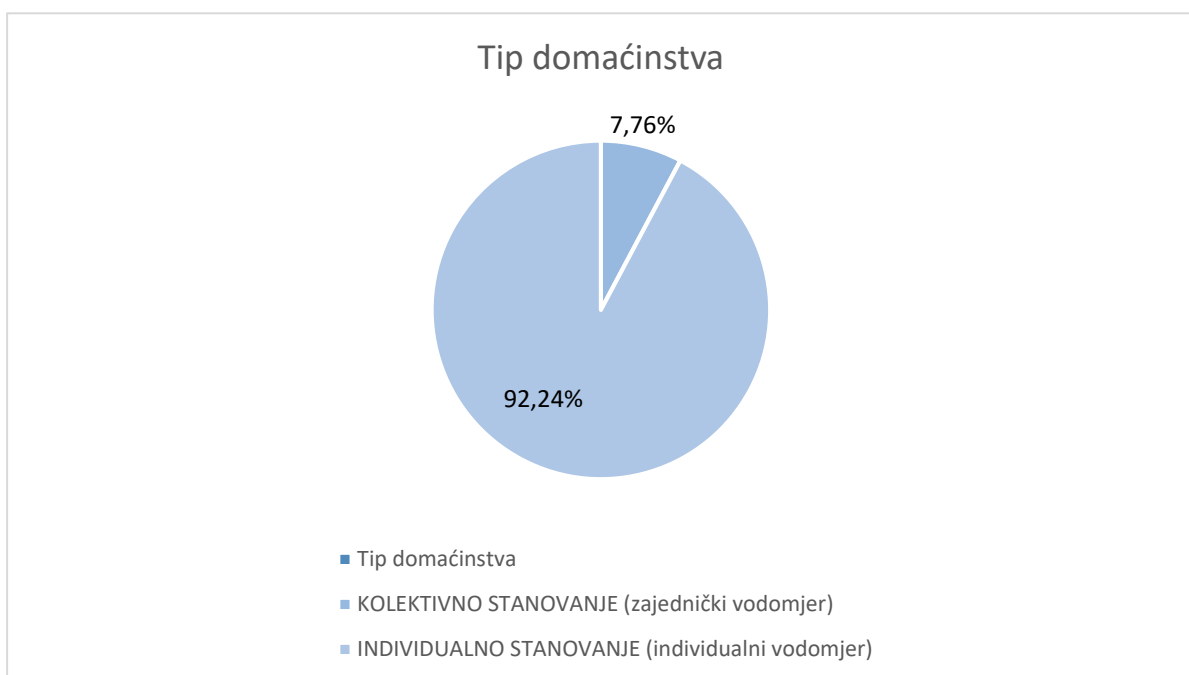
Prema vidljivim podacima iz tabelarnog prikaza (tabela 1.) anketa se provodila u 27 naselja, iz kojeg je vidljivo koliko domaćinstava je anketirano u pojedinom naselju, kao npr. u naselju Proboj anketirali smo 6/338 domaćinstava što u postotku iznosu 1,79% ukupnih domaćinstava.

U naselju Šipovača anketirano je 1/338 ili 0,30%, naselje Hrašljani anketirano je 25/338 ili 7,46%, Grad Ljubuški anketirano je 114/338 ili 34,13%.

Naselje Radišići anketirano je 12/338 ili 3,58%, Mostarska Vrata 27/338 ili 8,06%, Hardomilje 23/338 ili 6,87%, Otok 4/338 ili 1,19%.

U naselju Klobuk anketirano je 18/338 ili 5,37%, Prolog 16/338 ili 4,78%, Lisice 2/338 ili 0,60%, Teskera 2/338 ili 0,60%, Grabovo Vrelo 1/338 ili 0,30%, Veljaci 2/338 ili 0,60%, Vojnići 12/338 ili 3,58%, Vitina 14/338 ili 4,18%, Lipno 8/338 ili 2,39%, Orahovlje 2/338 ili 0,60%, Vašarovići 2/338 ili 0,60%, Grabovnik 3/338 ili 0,90%, Kašće 2/338 ili 0,60%, Grab 2/338 ili 0,60%, Žabar 4/338 ili 1,19%, Bijača 1/338 ili 0,30%, Humac 3/338 ili 0,90%, Crveni Grm 19/338 ili 5,67 i Grljevići 9/338 ili 2,69%.

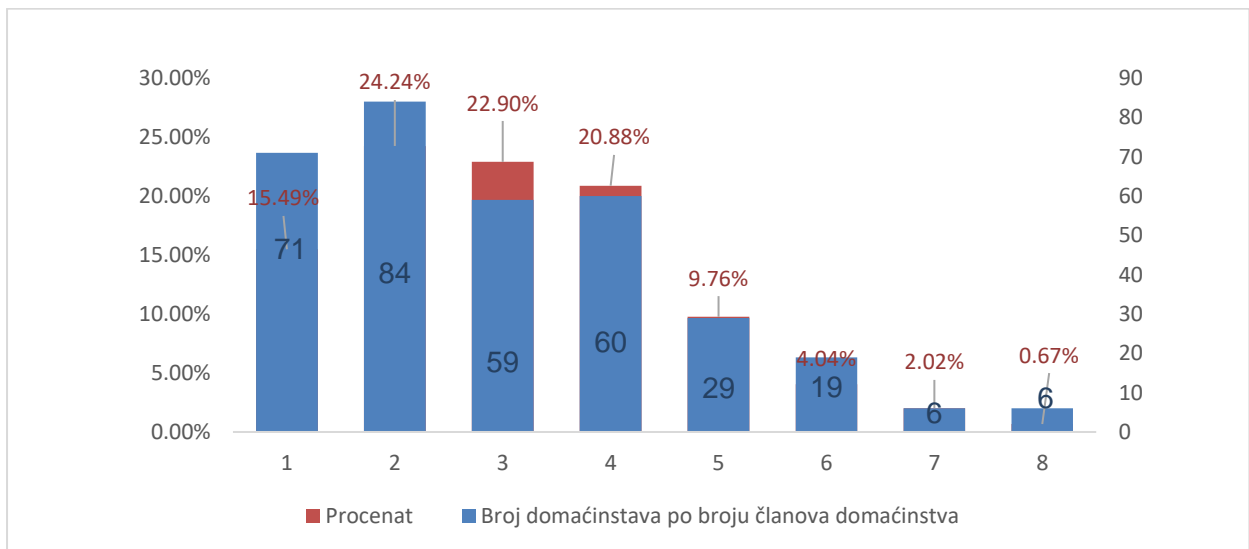
2.2. Broj anketiranih sistematiziranih prema tipu domaćinstva

Grafikon 1: Broj anketiranih sistematiziran prema tipu domaćinstva izražen nominalno i procentualno

Od ukupnog broja anketiranih domaćinstava zajednički vodomjer ima 26 domaćinstava što je u postotku 7,76%, a individualnih vodomjera ima 308 domaćinstava ili 92,24%, što je vidljivo u gore prikazanom grafikonu 1.

2.3. Broj anketiranih sistematiziranih prema broju članova domaćinstva

Grafikon 2: Broj anketiranih sistematiziran prema broju članova domaćinstva izražen nominalno i u postotku

U grafikonu broj 2. prikazana je brojnost članova domaćinstava. Najveći postotak od 24,24% imaju 84 domaćinstava sa 2 člana. Slijede domaćinstava sa jednim članom kojih ima 71 domaćinstvo ili u postotku 15,49%. Po tri člana imaju 59 anketiranih domaćinstava ili 22,90%, 60 domaćinstvo broji 4 člana ili 20,88%, 29 domaćinstava ima 5 članova ili 9,76%, 19 domaćinstava ima 6 članova ili 4,04%, 6 anketiranih domaćinstava ima 7 članova ili 2,02%, i posljednji 6 domaćinstava ima 8 članova ili 0,67% od ukupno anketiranih.

2.4. Ukupni rashodi domaćinstva

Broj članova domaćinstva	Validni mjesečni rashod	Validni mjesečni rashod (%)	Prosječni rashod po domaćinstvima	Prosječni rashodi po članu domaćinstva
1	56.661,92	8,66%	798,06	798,06
2	113.073,83	17,28%	1.346,12	673,06
3	122.602,50	18,73%	2.078,01	692,67
4	169.014,25	25,83%	2.816,90	704,23
5	89.816,42	13,72%	3.097,12	619,42
6	59.266,83	9,06%	3.119,31	519,88
7	25.152,00	3,84%	4.192	598,86
8	18.804,25	2,87%	3.134,04	391,76
Ukupno	654.392,00	100	1.959,26	624,74

Tabela 2: Ukupni i prosječni rashodi po domaćinstvima i po članu domaćinstva

S obzirom na to da je anketiranjem vršena klasifikacija domaćinstava prema broju članova, prethodna tabela prikazuje rashode domaćinstava prema svim osnovama u zavisnosti od broja članova.

Ukupni rashodi za sva anketirana domaćinstva prema samostalnoj procjeni članova domaćinstva iznose 654.392,00 KM. Ukoliko promatramo domaćinstva prema broju članova, najveći zbir ukupnih rashoda imaju domaćinstva sa četiri člana, a najmanji sa osam članova.

Uzimajući u obzir da su ovo zbirni podaci i da na njih značajno utiče broj anketiranih domaćinstava, kako bismo dobili relevantne i usporedive podatke, u Tabeli 2 su prikazani i prosječni rashodi za svaku vrstu domaćinstva. Rashodi za domaćinstva sa 1 članom po svim osnovama iznose u prosjeku 798,06 KM. Sa rastom broja članova domaćinstva rastu i prosječni rashodi tih domaćinstava po prosječnoj stopi od 31,89%. Prosječni troškovi po domaćinstvu za sva anketirana domaćinstva iznose 1.959,26 KM.

Na osnovu navedenih podataka možemo analizirati i troškove po članu domaćinstva, gdje se vidi da sa rastom broja članova domaćinstva rashodi po članu domaćinstva opadaju jer se određeni zajednički troškovi ravnomjerno raspoređuju na sve članove domaćinstva. Prema rezultatima anketiranja i obradom podataka prosječni rashodi prema članu domaćinstva su 624,74 KM bez obzira na tip domaćinstva.

Radi dobivanja šire slike analizirane situacije moramo naglasiti da je medijana ukupnih rashoda 74.541,63 KM, što znači da točno 50% anketiranih domaćinstava ima ukupne rashode manje od 74.541,63 KM, dok 50% ima više.

2.5. Rashodi za vodu i kanalizaciju

Broj članova domaćinstva	Mjesečni rashodi za vodu i kanalizaciju po domaćinstvima	Prosječni mjesečni rashodi za vodu i kanalizaciju po domaćinstvima (%)	Prosječni mjesečni rashodi za vodu i kanalizaciju po tipu domaćinstva (pojedinačno)
1	751,92	9,63	10,59
2	1478,83	18,94	17,61
3	1461,50	18,72	24,77
4	1839,25	23,64	30,65
5	903,42	11,57	31,15
6	758,83	9,72	39,94
7	352,00	4,51	58,66
8	234,25	3	39,04
Ukupno	7780,00	100	23,29

Tabela 3: Ukupni i prosječni rashodi za vodu i kanalizaciju po domaćinstvima

Ukupni rashodi za vodu i kanalizaciju grupe anketiranih domaćinstava iznose 7.780,00 KM, od čega najveći dio pripada domaćinstvima sa 4 člana, odnosno 23,64%, što je u nominalnom iznosu 1.839,25 KM. Najmanje učešće imaju domaćinstva sa 8 članova koje iznosi 3%, odnosno 234,25 KM. S obzirom na to da na ove podatke veliki utjecaj ima broj anketiranih domaćinstava, da bi se neutralizirao taj utjecaj, promatrati će se i prosječni rashodi za vodu i kanalizaciju za svaki tip domaćinstva.

Evidentno je da sa rastem broja članova domaćinstva uglavnom rastu i rashodi tog domaćinstva za vodu i kanalizaciju. Na osnovu prikupljenih podataka utvrđujemo da su prosječni rashodi za grupu anketiranih domaćinstava sa 1 članom 10,59 KM i da imaju progresiju od 52,3% koja je značajno manja od stope prirasta članova domaćinstva.

Prosječni rashodi za vodu i kanalizaciju za sva anketirana domaćinstva bez obzira na broj članova iznosi 972,05 KM, dok medijana iznosi 831,13 KM. S obzirom na približne vrijednosti medijane i prosjeka možemo potvrditi visok nivo pouzdanosti podataka.

2.6. Rezultati o prosječnoj priuštivosti rashoda za vodu i kanalizaciju u odnosu na ukupne rashode

Jedan od osnovnih pokazatelja u ovom istraživanju jeste omjer priuštivosti vodnih usluga, odnosno usluga vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda. Priuštivost je mjerena odnosom između ukupnih rashoda za vodu i kanalizaciju određenog domaćinstva i ukupnih rashoda tog domaćinstva po svim osnovama. Prag priuštivosti postavljen je na 4%, što znači da u jednom domaćinstvu troškovi za vodu i kanalizaciju ne bi trebalo da prelaze 4% ukupnih troškova tog domaćinstva.

Priuštvost domaćinstva	Priuštvost domaćinstva brojčano	Postotak
PRIHVATLJIV	328	97,04%
NEPRIHVATLJIV	10	2,96%

Tabela 4: Priuštvost domaćinstva izražena nominalno i u postotku

S obzirom na to da je prag priuštvosti 4%, sva domaćinstva čiji rashodi za vodu i kanalizaciju ne prelaze 4% ukupnih prihoda klasificirani su kao „prihvatljivi“ dok oni čiji su rashodi za vodu i kanalizaciju veći od 4% ukupnih prihoda klasificirani su kao „neprihvatljivi“.

Iz Tabele 4. se vidi da je od ukupnog broja anketiranih domaćinstava 328 prihvatljivo, što čini 97,04% anketiranih, a 10 neprihvatljivo, odnosno 2,96%.

Omjer priuštvosti (Indeks) Odnos rashoda za ViK/ukupni rashodi	Odnos rashoda za ViK/ukupni rashodi (0)<4 ; (1)>=4
PRIHVATLJIV	1,29
NEPRIHVATLJIV	6,87
Prosječna priuštvost	1,39

Tabela 5: Prosječna priuštvost domaćinstava

Obradom ankete i sumiranjem podataka utvrđeno je da je prosječna priuštvost anketiranih domaćinstava 1,39 što znači da ukupno gledano rashodi za vodu i kanalizaciju u prosjeku učestvuju 1,19% u ukupnim rashodima.

Ukoliko promatramo selektivno prihvatljiva i neprihvatljiva anketirana domaćinstva konstatiramo da je prosječan omjer priuštvosti kod anketiranih domaćinstava koja su klasificirana kao prihvatljiva 1,29, dok je kod onih koji su klasificirani kao neprihvatljivi 6,87.

2.7. Ocjena zadovoljstva korisnika

Prilikom prikupljanja podataka ocjenjeno je i zadovoljstvo korisnika uslugama vodoopskrbe i kanalizacije kao i cijenama istih.

Zadovoljstvo uslugama vodoopskrbe	Zadovoljstvo uslugama kanalizacije	Zadovoljstvo cijenama vodoopskrbe	Zadovoljstvo cijenama kanalizacije
3,88	3,90	3,79	3,72

Tabela 6: Prosječne ocjene zadovoljstva korisnika

Želimo naglasiti da od ukupno 334 anketiranih domaćinstava njih 113 su korisnici vodoopskrbe i kanalizacije

Tabela 6. prikazuje sumirane podatke prikupljene anketiranjem. Prema tim podacima zadovoljstvo korisnika uslugama vodoopskrbe je 3,88, dok je uslugama kanalizacije 3,90 iznosi . Za razliku od zadovoljstva uslugama, zadovoljstvo cijenama vodoopskrbe i kanalizacije je približno ista i iznosi 3,78 za cijene vodoopskrbe, a 3,71 za cijenu kanalizacije.

Na osnovu toga možemo zaključiti da su korisnici zadovoljniji uslugama nego cijenama vodoopskrbe i kanalizacije.